

Sverige saknar sina mittenpartier

Det går dåligt för de forna mittenpartierna KD och C. Denna gång tycks det vara kärnväljarna som lämnar. Nyrekrytering av väljare går också trögt, dagens ungdom har svårt att acceptera den "liberala" förbudspolitik som alliansregeringen tvingats föra.

Allas våra värderingar präglas av bakgrund och uppväxt. De revideras med åren, men processen är betydligt långsammare än dagens snabba politiska svängningar, och partiernas kärnväljare hinner ofta inte med. Kristdemokraternas kärntrupper har ofta rekryterats från gårdagens evangeliekristna hem. Även de, som i dag inte är aktiva i någon kyrka eller samfund, bär i stor utsträckning med sig genom livet evangeliernas värderingar, och detta inte minst vad gäller omsorg för samhällets svaga och utsatta: fattiga, sjuka, handikappade, hemlösa, arbetslösa, och också pensionärer.

KD:s fäder och grundare var djupt engagerad för utsatta grupper och gjorde stora personliga insatser. Evangelierna fördömer starkt sär- och egenintresse och ställer stora krav på omsorg "om vår nästa". Dess budskap är långt radikalare, och ligger - på politiskt språk - långt "till vänster" om varje politiskt parti.

Alliansens intåg på arenan väckte entusiasm och förhoppning. Så gott som dagligen fick vi i tv möta våra nya ministrar: unga, vackra, välutbildade, självsäkra och förföriskt vältaliga. Speciell förhoppning ingav det att KD fick ansvar för socialdepartementet.

Vad har regeringsåren medfört? I dag är antalet hemlösa sannolikt lika många, om inte fler, än vid regeringsskiftet, och inte heller sjukvårdens bekymmer har blivit mindre, snarare tvärtom. Mycket kan förklaras och ursäktas med hänvisning till lågkonjunkturen, men den inhumana behandlingen av utsatta grupper innefattas inte i detta. Det är ett resultat av ett systemfel, medvetet introducerat av Alliansen långt tidigare.

Dagens medborgare accepterar inte att bli auktoritärt behandlade. Skola och sjukvård, liksom Arbetsförmedlingen, involverar alltmer individen i sina beslut, medan Försäkringskassan liksom Migrationsverket förefaller tilltagande auktoritära.

För snart 40 år sedan hade jag förmånen att ingå i den offentliga öppenvårdsutredning, som föregick inrättande av allmänläkarprofessionen och byggandet av mer än trehundra vårdcentraler i vårt land. Vi ledamöter drömde om en ny ordning med nära kontakt mellan sjukvård, socialvård, försäkringskassa och arbetsförmedling, gärna också samlokaliserade i samma byggnad. Vi hoppades se ett slut på den tidens skickande av patienter mellan olika instanser. I stället ville vi se representanter för dessa organ mötas och gemensamt med patienten finna en rimlig lösning på patientens problem. I dag tycks vi längre från en sådan lösning än på länge. Ett långt läkarliv har lärt mig att det sällan blir bra om inte patienten tidigt involveras i beslutsprocessen.

Sjukligheten på jorden tilltar dramatiskt. Detta är ett mångdubbelt större hot mot välfärden än en eventuell översjukskrivning. Enligt WHO:s prognoser får vi inom några år räkna med att se en fördubbling av sjukdomar som cancer och diabetes. De redan ansträngda ekonomiska ramarna kommer aldrig klara det. Med sådan utveckling blir solidarisk sjukvård åt alla snart en utopi.

Vi är i dag helt säkra på att uppåt 80 procent av all sjukdom och åtminstone 50 procent av all cancer är ett resultat av individens livsstil och det samhälle i vilket individen tvingas att leva, och sålunda långsiktigt förebyggbar. WHO tillskrev 2003 "alla jordens regeringar" med uppmaning att göra mer för att motverka epidemin av kroniska sjukdomar. Några märkbara sådana initiativ har knappast tagits, inte heller i Sverige. Också på detta område nås ingen framgång om inte individen själv tar ansvar för sin hälsa, men dit når man endast genom kommunikation med individen: stimulans, information, utbildning, inte genom auktoritära dekret.

Kanske hör det till politikens villkor att man när man ertappas med en dumhet försvarar sig med att någon annan gjort en ännu större dumhet. Vi, vanligt folk, som Hägglund vill kalla "verklighetens folk", finner det rimligare att man ber om ursäkt och lovar bättra sig.

Sverige saknar sina mittenpartier. Att alliansen numera består av fyra högerpartier kommer i valet visa sig vara till dess nackdel. Sverige längtar också efter ett mjukt och kärleksfullt samhälle. Liksom i senaste val kommer vård, skola och omsorg att bli huvudfrågor. Det hjälper föga om regeringen skickligt klarat lågkonjunkturen eller att den förträffligt skött ordförandeskapet i EU. Inte heller kan man tillgodoräkna sig sköna visioner och omfattande utredningar. Förtroende bygger främst på faktiska prestationer. Då återstår det mycket för KD att bevisa!

*Stig Bengmark, läkare, sedan 1999
Gästprofessor vid Londons universitet
Publicerad i Dagen den 28 januari år 2010*